

S-KVINNOR

POLITISKA RIKTLINJER

SVERIGES SOCIALDEMOKRATISKA KVINNOFÖRBUND

Politiska riktlinjer antagna vid S-kvinnors förbunds möte 21-22 maj 2005, reviderade vid S-kvinnors förbundsmöten den 2-3 juni 2007 och den 30-31 maj 2009.

S-kvinnor är socialdemokratiska feminister som ställer klasskamp och könskamp sida vid sida.

De politiska riktlinjerna är en kort sammanfattning av de viktigaste frågorna som Sveriges Socialdemokratiska Kvinnoförbund, S-kvinnor, kommer att verka för under den kommande kongressperioden.

De politiska riktlinjerna är också avsedda att ge vägledning till blivande medlemmar och för alla dem som vill veta vilka frågor S-kvinnor prioriterar.

Innehåll

1. Kvinnors arbetsliv	2
2. Kvinnors och barns hälsa	7
3. Rätten till abort	9
4. Föräldraförsäkringen	9
5. Kvinnofrid och barnfrid	11
6. Asyl- och flyktingpolitik	15
7. Internationellt samarbete	17

1. KVINNORS ARBETSLIV

S-kvinnors mål är ett jämställt arbetsliv. Kvinnors rätt till eget arbete och egen försörjning är en grundförutsättning för ett jämställt samhälle. I kampen för ett jämställt arbetsliv samarbetar vi med de fackligt aktiva kvinnorna.

Det könssegregerade arbetslivet

Trots år av jämställdhetssträvan har vi fortfarande ett könssegregerat arbetsliv. Kvinnor betraktas inte som familjeförsörjare utan förväntas vara flexibla och pussla med tiden för att räcka till för allt och alla. I arbetslivet har kvinnor generellt sämre villkor än män. De typiska kvinnoyrkena präglas ofta av hög sjukfrånvaro. Två stora orättvisor är den ofrivilliga deltiden som främst drabbar kvinnor och de låga kvinnolönerna inom både offentlig och privat sektor. De allra sämsta villkoren har LO:s kvinnor. Det ser vi tydligt när det gäller löner och ofrivilligt deltidsarbete. Många kvinnor sitter varje morgon vid telefonen och väntar på att arbetsgivaren ska ringa och ge jobb för en dag. De kan inte planera sin egen vardag och har svårt att klara sig ekonomiskt och är ofta beroende av sina män för sin försörjning. Detta är något de tvingas leva med idag, men det är dessutom en börda de bär med sig in i pensionen, eftersom en låg lön också ger en låg pension.

De allra sämsta arbetsvillkoren finns på den växande svarta arbetsmarknaden med oseriösa arbetsgivare som utnyttjar, speciellt kvinnor, i redan dåligt betalda serviceyrken.

Kvinnors rätt till lika lön för likvärdigt arbete är något alla säger sig ställa upp på. Trots detta ser vi att kvinnor drabbas av två slags orättvisor när löner sätts. Dels värderas typiska kvinnoyrken lägre än mansyrken, dels får kvinnor av oförklarliga skäl ofta lägre lön än män i samma yrke. De sämre lönerna och arbetsvillkoren i kvinnodominerade yrken är ren diskriminering.

Sämre arbetsvillkor och lägre löner för kvinnor jämfört med män är inte enbart en jämställdhetsfråga. Det finns en uppdelning på arbetsmarknaden med en dominans för kvinnor inom offentlig sektor och en dominans för män inom privat sektor. Sämre arbetsvillkor och lägre löner för kvinnor innebär därför även sämre arbetsvillkor och lägre löner inom offentlig sektor jämfört med den privata sektorn. Trots låga löner och snålt tilltagen personal känner personalen i vård, skola och omsorg emellertid stort ansvar för verksamheten. De anstränger sig för att skola och dagis ska fungera bra för barnen och för att de gamla och sjuka ska bli väl omhändertagna. Men det är naturligtvis inte acceptabelt att bygga en välfärdssektor på dessa villkor och i längden inte heller hållbart. Vi kan inte acceptera att välfärdsyrkena är både slitsamma och dåligt betalda. För det första är bra löner, trygga anställningar och utveckling i arbetet en förutsättning för att de som jobbar i denna sektor ska trivas och i längden orka upprätthålla kvaliteten i verksamheten. För det andra behöver vården, skolan och omsorgen ständigt rekrytera ny personal. Många som idag arbetar inom dessa sektorer kommer att gå i pension under de närmaste åren. De äldre som behöver omsorg blir samtidigt allt fler. Unga människor kommer inte att lockas att välja vård- och omsorgsyren eller vilja bli lärare om lönerna fortsätter att vara lägre och arbetsvillkoren sämre än i andra yrken med jämförbara kvalifikationskrav. Högre löner och bättre arbetsvillkor krävs för att ungdomar ska se välfärdsjobben som en framtidsbransch och söka sig till dess utbildningar. Den viktigaste garanten för hög kvalitet i välfärden är trots allt en kompetent och engagerad personal och en god personalpolitik är den bästa välfärdssatsningen. Och ju längre tid vi

skjuter problemen framför oss desto svårare blir de att rätta till. För det tar tid att utbilda nya lärare och undersköterskor. Vårdförsektorns resursbehov måste därför tillgodoses och kommuner och landsting framstå som goda arbetsgivare. Ett särskilt ansvar vilar på de kommuner som är socialdemokratiskt styrda.

Arbetsmiljön

Arbetsmiljöverket har tillsynen över att arbetsmiljölagarna följs av arbetsgivarna. Högerregeringen vill nu skära ner resurserna med en tredjedel på tre år. Det innebär betydligt färre arbetsmiljöinspektörer som kan verka för att arbetsmiljön för de anställda är acceptabel. Även försäkringskassan drabbas av nedskärningar, vilket gör att de får ännu svårare att hinna med att följa upp arbetsplatsrelaterad ohälsa jämsides med löpande utbetalningar.

Allt detta innebär ett hårt slag mot arbetsmiljöarbetet i Sverige. Redan tidigare har resurserna varit otillräckliga. Arbetsmiljöinspektörerna hinner långt ifrån besöka alla arbetsplatser. De flesta småföretag får aldrig några besök. Detta problem förvärras nu och försumliga arbetsgivare kan prioritera ner arbetsmiljön ännu mer än idag. Risken att få besök av arbetsmiljöverket när man har dålig arbetsmiljö minskar ju färre inspektörer som finns att tillgå. Konsekvensen på längre sikt blir fler arbetsskador och arbetssjukdomar. Utslagning från arbetsmarknaden är den yttersta konsekvensen och rimmar illa med högerregeringens påstådda vilja att minska sjukskrivningarna och uppmuntra till arbete.

Kvinnor har hittills drabbats ännu mer av arbetsrelaterad ohälsa än män. Majoriteten av de sjukskrivna och förtidspensionerade är kvinnor som arbetat hela sitt liv i lågbetalda och krävande arbeten, inte minst inom vården. Nedskärningar har på många håll gjort arbetsbördan omänsklig för den kvarvarande personalen som till slut dukat under av stress, utbrändhet och förslitningsskador. Många har dessutom haft svårigheter att bli trodda, delvis p.g.a. beviskraven i lagstiftningen, när de ansökt om ersättning från arbetsskadeförsäkringen. Kronisk, molande värk och utbrändhet syns oftast inte utanpå. Mäns skador är ofta mer påtagliga, som exempelvis brutna ben till följd av fall från en byggnadsställning.

Många av de kvinnor som idag är sjukskrivna eller förtidspensionerade lever under knappa omständigheter, som nu dessutom förvärras genom högerregeringens nedskärningar. Samtidigt ökar nu trycket på mängder av sjuka kvinnor att stå till arbetsmarknadens förfogande, eftersom högerregeringen öppnar för en omprövning av alla förtidspensioneringar. Och detta samtidigt som fungerande rehabilitering är en bristvara för de sjukskrivna och förtidspensionerade. Inte ens de som aktivt efterfrågar rehabilitering kan vara säkra på att få den inom rimlig tid och med acceptabel kvalitet. Högerregeringen prioriterar inte denna fråga. Däremot prioriterar de att med piska och kollektiv bestraffning försvåra livet för alla sjuka och förtidspensionerade. Vi ska självklart motsätta oss högerregeringens slakt av arbetsmiljöarbetet, men även utveckla vår egen politik på området. Vi måste ta ett helhetsgrepp om vi ska kunna lösa problemen.

Både det förebyggande arbetet, tillsynen av arbetsplatserna och rehabiliteringen av sjukskrivna och förtidspensionärer måste fungera om vi ska kunna minska den arbetsrelaterade ohälsan. Vi får inte heller glömma att det handlar om att förebygga och behandla både psykiska och fysiska problem relaterade till arbetet. Stress och mobbing är också arbetsmiljöproblem och skadar de anställda liksom dålig säkerhet, tungt manuellt arbete

och arbete i böjda och vridna arbetsställningar. Utbyggd företagshälsovård, fungerande vård och rehabilitering, välutbildade arbetsgivare och skyddsombud är andra nödvändiga komponenter för att bekämpa den arbetsrelaterade ohälsan.

Ett annat hot mot goda arbetsförhållanden i Sverige är den svarta marknaden där särskilt utländska arbetare utnyttjas skamlöst och lönerna dumpas. Usla arbetsmiljöer stick i stäv mot gällande arbetsmiljöregler är här snarare regel än undantag. Förutom usel säkerhet, orimligt tunga och långa arbetspass så riskerar arbetare i en del fall att drabbas av hot och utpressning från kriminella ligor. Högerregeringen berömmar sig vanligtvis av kraftfull brottsbekämpning. Men i dessa frågor har man inte visat någon aktivitet, tvärtom har man minskat resurserna till kontroll av verksamheten! Här måste vi agera kraftfullt när vi återtar regeringsmakten.

De regionala skyddsombuden är dessutom portade från arbetsplatser utan fackliga medlemmar. Därmed kan arbetsgivare som inte följer arbetsmiljöreglerna verka utan upptäckt. Arbetsmiljöverket har visserligen tillträde till alla arbetsplatser, men resurserna räcker bara till att följa upp anmälda missförhållanden och att göra stickprovskontroller. Massor med arbetsplatser får aldrig besök. De regionala skyddsombuden skulle kunna slå larm om missförhållanden på arbetsplatser om de fick tillträde till alla arbetsplatser inom sitt verksamhetsområde, även där fackliga medlemmar saknas.

Vi måste nu arbeta mot borgarnas nedskärningar med målet att återställa dem när vi får makten nästa gång. Vi måste också själva gå vidare för att utveckla arbetsmiljöarbetet och satsa på det förebyggande arbetet mer än tidigare. Dåliga arbetsmiljöer är en tickande bomb om ingenting görs. Vi måste här sätta arbetarnas hälsa och säkerhet i främsta rummet. Kvaliteten på det arbete som utförs blir dessutom betydligt bättre när arbetarna mår bra.

Arbetstiden

Många problem i arbetslivet idag, med förslitningar och långa sjukskrivningar kan hänföras till arbetstidens längd. Inte minst i den offentliga sektorn har kraven på effektivitet ökat. Allt färre människor producerar allt mer. Dock har detta inte lett till bättre arbetsmiljö, varken psykosocialt eller fysiskt. Arbetsmomenten har i stället blivit mer och mer enformiga. Nerdragningarna på 90-talet medförde att den naturliga avlastningen av "äldre" arbetskraft inom vården uteblev, eftersom det var de sist anställda, d v s de yngre, som var först ut. Tunga lyft och andra tunga och enformiga arbetsmoment delades inte längre lika mellan yngre och äldre, när det blev i stort sett endast äldre arbetskraft kvar. Långa arbetsdagar, krav på ökat tempo, samt enformiga och tunga arbetsuppgifter leder ovillkorligen till arbetsmiljörelaterade skador, både psykiskt och fysiskt. De försök som har gjorts med sex timmars arbetsdag, har samtliga visat att sjukskrivningarna har minskat och arbetsglädjen ökat. Även arbetsskadorna har minskat i omfattning.

För S-kvinnor är 6-timmars arbetsdag en ständigt aktuell vision för välfärden och för jämställdheten. Vårt politiska mål är det goda arbetet och ett jämställt familjeliv. Viktiga och akuta reformer idag är rätten till heltid, ett jämnare uttag av föräldraförsäkringen och att en gång för alla bli av med löneskillnaderna mellan kvinnor och män. Att kvinnors närvaro på arbetsmarknaden ökat har inte lett till att män tar motsvarande ansvar i familjen. Pappor går inte ner i arbetstid under småbarnsåren och mäns uttag av föräldraförsäkring

är fortfarande alltför lågt. Samtidigt tar kvinnor alltför stor del av det obetalda ansvaret för barn och hem. Ett jämställt arbetsliv kräver ett jämställt familjeliv och vice versa. S-kvinnor vill se arbetstidsförkortningar som ger lite mer tid varje vecka och varje dag. Det är välfärdsreformer och ska ses som sådana, de måste ske stegvis och alltid vägas mot andra reformer. Arbetstidsförkortningar ska inte bekostas av löneutrymmet inom redan lågt betalda kvinnoyrken, utan är politiska mål som kräver politiska beslut och en solidarisk finansiering. För att vara jämställdhetsreformer måste arbetstidsförkortningar förändra normen på hela arbetsmarknaden.

Naturligtvis är det svårt att uppskatta hur stora kostnaderna för en generell arbetstidsförkortning kommer att bli. Men vi anser att avvägningen mellan löneökningar och arbetstidsförkortning är en fråga för arbetsmarknadens parter. Vi ser dessutom en risk att 6-timmarsdagen, om den genomförs under den närmaste tiden, blir en kvinnofälla. Anledningen är den orimliga börda av obetalt omsorgsarbete som ännu vilar på kvinnors axlar. Risken är stor att en generell arbetstidsförkortning kommer att befästa den ojämslällda fördelningen mellan betald/obetald arbetstid. Risken finns att de kvinnor som har råd tar emot möjligheten att arbeta 6 timmar per dag för att få mer tid till obetalt omsorgsarbete samtidigt som männen fortsätter att arbeta 8 timmar. Därför anser vi att en generell arbetstidsförkortning måste föregås av en omfördelning av det obetalda omsorgsarbetet. En del av bördan måste lyftas bort från kvinnorna över till offentligt finansierad omsorg och över till männen. Reformen som bör föregå den generella arbetstidsförkortningen är därför: en omfattande upprustning av offentligt finansierad åldringsvård, förbättringar inom barnomsorgen i form av ökad tillgänglighet och kvalitetssäkring, upprustning av skolbarnens fritidsverksamhet, förlängd och individualiserad föräldraförsäkring.

Pensionerna

Av deltid och låg lön under ett arbetsliv följer låg pension. Långa sjukskrivningsperioder och förtidspension ger ännu lägre pension.

En grupp kvinnor som tycks vara dömda att hamna på skuggsidan och glömmas bort är den krympande grupp kvinnor som bildade familj före de stora välfärdsreformerna. Kvinnor ur arbetarklassen med bara sex eller sju år i folkskola och som inte givits några valmöjligheter.

När barnen föddes var det mödrarnas uppgift att sköta hem och barn. Maken förvärvsarbetade, ofta i tunga och slitsamma jobb. Allt arbete i hemmet föll på kvinnornas lott. Förvärvsarbete var inte möjligt förrän barnen blivit stora. Ofta var även vård av gamla anhöriga något som dessa kvinnor fick ägna tid och kraft åt.

Man kanske fick några år före pensioneringen i förvärvsarbete, då hel- eller oftare halvtid i fysiskt krävande jobb. Det var vård eller städjobb och i affär som kunde komma ifråga då utbildning saknades. Följden blev en utsliten kropp och en usel pension. Att leva på ca 6000 kronor per månad före skatt kräver att vederbörande har sträng budgetdisciplin och mycket låga krav. Utgifterna för de krämpor som kommer med åren i form av läkarbesök, medicininköp, tandläkarbesök samt resor vid läkarbesök och eventuella behandlingar (75 kr per enkelresa) blir mycket kännbara för de som bara kvitterar ut 6000 kr i månaden.

En deltidsanställd kvinna inom t ex vården och som till följd får förslitningsskador som leder till förtidspension kommer att få sin ålderspension kraftigt sänkt med den borgerliga regeringens neddragningar av ersättningar i de kollektiva försäkringarna. Detta är något som vi socialdemokratiska kvinnor aldrig kan acceptera.

Konsumentmakt

Kampen för att uppnå ett jämställt samhälle har av tradition bedrivits med politiska och fackliga medel. Men vi bör också ta tillvara de möjligheter att påverka vi har som konsument. Miljörörelsen – och TCO – har varit föregångare och visat hur vi i våra vardagliga val mellan olika produkter kan få inflytande över både sortimentet av produkter och produktionsmetoderna. På liknande sätt som miljömärkningen skulle en frivillig jämställdhetsmärkning av företag och organisationer kunna vägleda oss konsumenter. Kraven för att få jämställdhetscertifikatet skulle t ex kunna vara att företaget/organisationen: följer jämställdhetslagen, genomför arbetsvärderingar, åtgärdar omotiverade löneskillnader mellan kvinnor och män samt underlättar för de anställda att kombinera familjeliv och arbete.

S-kvinnor kräver:

- att alla kvinnor skall ha rätt till ett eget arbete med en avtalsenlig lön som går att leva på
- att lika lön och lika villkor börjar tillämpas striktare på hela arbetsmarknaden
- att företagsbot införs som incitament för de företag som inte tillämpar jämställdhetslagens regler
- lagstiftning om frivillig jämställdhetsmärkning
- att arbetsförmedlingarna kan ta bort uppgifter som avslöjar ålder, kön, namn, handikapp och var man är född.
- lagstiftning om att heltid ska vara norm för anställning
- alla ska ha möjlighet att jobba deltid
- att där vi har en socialdemokratisk majoritet i kommun och landsting, där infriar vi löftet om heltid för alla
- att arbete mot arbetstidsförkortning för äldre påbörjas
- att arbetstiden etappvis minskas mot målet sex timmars arbetsdag med heltidslön för alla
- att ersättningsnivåer och tak i arbetslöshetsförsäkringen återställs
- att rekryteringsbidraget samt de riktade medlen till vuxenutbildning återinförs
- att de lägsta pensionerna höjs samt att en rättvis fördelning av pensionerna blir ett prioriterat mål
- att socialdemokraterna utvecklar och vässar sin politik för att förebygga och bekämpa dåliga arbetsmiljöer

2. KVINNORS OCH BARNS HÄLSA

S-kvinnors mål är att vård och omsorg även i framtiden ska styras demokratiskt, fördelas rättvist och efter behov samt finansieras solidariskt. Hälsoarbetet ska utgå från hela människan och det samhälle hon lever i. Hälso- och sjukvården och omsorgen ska präglas av jämlikhet och jämställdhet. Genom den nära hälsovården ska alla känna trygghet.

Folkhälsan är ännu långt ifrån våra mål. Folkhälsan är både klassbetingad och könsrelaterad. Arbetslivet sliter fortfarande ut många kvinnor och är en stor källa till ohälsa. Arbetslöshet och oacceptabla arbetsvillkor ger psykosomatiska hälsoproblem. Kvinnors dubbla ansvar för yrkesarbete och hemarbete, för barnen och andra anhöriga, gör ofta arbetsbördan så stor att den ger ohälsa. Svårigheten att förena familjeliv med arbete, samhällsengagemang och andra intressen leder till stress och frustration. Kvinnors ohälsa beror på livsstil, miljö, stress och otrygghet.

Utgångspunkten i vårt arbete för att förbättra kvinnornas hälsa måste därför vara att minska kvinnornas arbetsbörda. Väsentligt är att uppnå rimliga arbetsvillkor och ett jämställt familjeliv, frågor som behandlas under avsnitten 1 och 4 i dessa riktlinjer.

De flesta av oss är rörande överens om att ett jämnare uttag av föräldradagar är främjande för såväl jämställdheten som samhällets barn. Rapport på rapport visar att jämställdheten undergrävs då familjer fått sitt första barn och kvinnan blir ensam med ansvaret för barn och hem. Mödravården och barnhälsovården utgår tyvärr ännu från en traditionell rollfördelning där kvinnan skall ta hand om barnet och där har funnits små utrymmen för mannens roll. Det finns naturligtvis många olika vägar till ett jämställt uttag av föräldradagarna och självklart ser vården olika ut på olika platser. Det är dock vår övertygelse att ett nationellt handlingsprogram för en jämställd mödravård och barnhälsovård skulle kunna vara ett steg i processen mot ett jämställt föräldraförsäkringsuttag.

Sedan mitten av 1990-talet har vi erfarenhet av stora omorganisationer/nedskärningar inom den offentligt finansierade vården, omsorgen och skolan. Omorganisationer som fått stora konsekvenser både för dem som arbetar inom dessa sektorer och för dem som utnyttjar tjänsterna. Dit hör tyvärr även negativa konsekvenser för hälsan. De ökande sjukskrivningarna skulle kunna vara ett tecken på detta. Denna erfarenhet har fått oss att inse vikten av att även beakta konsekvenserna för hälsan vid politiska beslut.

Den förebyggande hälsovårdens möjligheter att förbättra hälsan utnyttjats inte tillräckligt. Exempel på områden där det finns en stor potential för förebyggande insatser är övervikt och fetma hos barn, tandhälsan, alkoholrelaterade sjukdomar, smärtor i leder och muskler samt hjärtbesvär. Hälsokunskap och upplysning kan ha avgörande betydelse för kvinnors val av livsstil liksom för barnens hälsa. Allt fler människor har idag inte råd att laga sin tänder. Tandvården har blivit en klassfråga. Tandvård skall inte vara en klassfråga utan en rättighet för alla. En tandvårdsförsäkring som omfattar alla vuxna bör ingå som ett led i de förebyggande insatserna för en bättre tandhälsa.

Vi måste prioritera psykiatrin högre och ge mer resurser till förebyggande psykiatrisk vård. Behandling för barn och ungdomar till barn/ungdomsmottagning kan ha köer på upp till ett års väntetid eller mer. Det är oacceptabelt att barn och ungdomar ska få vänta så länge

på vård och behandling. Även vuxna har svårt att få den vård som behövs. Innehållet i den psykiatriska vården behöver ses över så att man kan korta körerna och ge vård till alla som behöver. För att lyckas med detta måste samverkan med kommunerna förbättras. Det är viktigt att vårdcentralernas kompetens för att behandla och utreda den psykiska ohälsan förstärks.

Kvinnors hälsa och kvinnors sjukdomar har varit mindre uppmärksammas inom hälso- och sjukvården liksom inom social och medicinsk forskning. Vid behandling av sjukdomar är fortfarande mannen norm. Kunskapen om kvinnors sjukdomssymptom liksom hur kvinnor reagerar på behandling måste förbättras. Den förebyggande hälsovården måste därför få en klarare inriktning mot kvinnornas specifika problem. Vi kan ta två exempel på kvinnliga hälsoproblem som hittills inte uppmärksammas; kvinnors hjärtproblem som visat sig ha större utbredning än som hittills varit känt. Könstympning, som visserligen berör en relativt liten grupp kvinnor men som ändå får mycket allvarliga och långvariga konsekvenser för de flickor som utsätts. Vi menar att det finns ett behov av speciella mottagningar för förebyggande hälsovård riktade enbart till kvinnor. Sjukvården är av tradition hierarkiskt organiserad. En konsekvens av detta är att kvinnors erfarenheter och kunskaper inte tas tillvara i tillräcklig grad inom vård- och omsorgsforskningen.

S-kvinnor kräver:

- att hälsovården konsekvent inriktas på förebyggande insatser
- att politiska beslut föregås av hälsokonsekvensbeskrivningar
- att det inrättas en ny form av hälsomottagningar för kvinnor i alla åldrar med inriktning mot förebyggande åtgärder
- att det hälsofrämjande arbetet inom mödra- och barnhälsovården utvecklas i samverkan med förskola, skola, socialtjänst och familjerådgivning
- att alla blivande föräldrar erbjuds föräldrautbildning redan innan ett barn föds, speciellt inför första barnets födelse samt att denna utbildning får en hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande inriktning
- en nationell handlingsplan för jämställdhetsutbildning för all personal vid mödravård och barnhälsovård
- att tandvårdsförsäkringen likställs med sjukvårdsförsäkringen
- att kulturens betydelse för att främja kvinnors hälsa lyfts fram
- att alkoholskatten inte sänks
- att psykiatrin prioriteras
- att kvinnor sätts i centrum i samarbetet mellan socialtjänst, hälso- och sjukvård, försäkringskassa och arbetsförmedling.
- att stödet till forskning om kvinnors hälsa och sjukdomar ökar med kvinnor och kvinnors villkor som norm
- att den hierarkiska organisationen inom sjukvården bryts ner.

3. RÄTTEN TILL ABORT

Varje dag dör 400 kvinnor och flickor runt om i världen i samband med osäkra aborter, enligt Världshälsoorganisationen WHO. Samtidigt ifrågasätts rätten till abort allt mer, med moraliska och religiösa argument. Under påven Benedictus XVI lägger den katolska kyrkan sig i diskussionen med förnyad intensitet. Slovakiskan Anna Záborská, ordförande i EU-parlamentets utskott för kvinnors rättigheter och jämställdhet mellan kvinnor och män, är uttalad abortmotståndare. Och i många länder ändras nu också abortlagstiftningen av konservativa regeringar. Även i Sverige spirar en diskussion om aborträtten.

- S-kvinnor tar strid för aborträtten genom att aktivt förespråka sexualupplysning, preventivmedel samt säkra och fria aborter.

4. FÖRÄLDRAFÖRSÄKRINGEN

S-kvinnors mål är ett samhälle där det går att förena familjeliv med yrkesliv, politiskt engagemang och andra intressen.

På många sätt har vi kommit långt när det gäller jämställdheten i Sverige. Detta gäller såväl om vi jämför oss med andra länder som när vi jämför oss med hur det var i Sverige för inte allt för länge sedan. Det normala i Sverige är att mödrar med små barn har jobb. Kvinnorna har åtminstone på papperet rätt att kräva samma lön som männen. Formellt finns inga särskilda kvinnolöner. För oss är det så självklart att kvinnor har egna inkomster att man lätt kan glömma varför just detta är den viktigaste kampen för många feminister i världen. I Sverige är socialförsäkringarna utformade som individuella inkomstförsäkringar och inte som stöd till familjerna. Den inkomst man hade tidigare är försäkrad i sjuk-, arbetslöshets- och föräldraförsäkringen. När man blir gammal får man en pension som beror av hur mycket man har tjänat tidigare i livet. Motivet är bl a att motverka kvinnornas ekonomiska beroende av männen. Den kvinna som blir sjuk, arbetslös eller får barn ska inte behöva lita till sin man för att bli försörd.

Men sanningen är att i Sverige idag är många kvinnor, trots att de arbetar, ekonomiskt beroende av sina män. Resultatet är att de hamnar i underläge och får mindre att säga till om i familjen. Ensamförsörjare, för det mesta kvinnor, med små barn arbetar i regel heltid men har svårt att få inkomster och tid att räkna till. Anledningen till kvinnors ekonomiska beroende och kärva ekonomi, har vi redan berört i avsnittet om arbetsvillkoren, nämligen att kvinnornas löner är lägre än männens. Därtill kommer att kvinnor i större utsträckning, frivilligt eller ofrivilligt, arbetar deltid.

För S-kvinnor är en individualiserad föräldraförsäkring en nyckel till ett jämställt samhälle. Föräldraförsäkringen får konsekvenser på åtminstone tre viktiga områden.

För det första gäller det barns rätt till båda sina föräldrar. Det finns alldeles för många barn som inte känner sig riktigt trygga med sin pappa. Då tänker vi inte i första hand på barn som

misshandlas eller ser sin pappa misshandla mamman. Vad vi tänker på är alla de barn som undrar vem som ska ta hand om dem om det händer mamma någonting. Barn är praktiska. Om de under hela sitt liv har sett mamman stå för huvuddelen av omsorgen om dem, har de ingen anledning att förlita sig på att pappan skulle klara av samma saker.

Kvinnor föds inte med kunskaper om hur man tar hand om spädbarn. Ändå faller så många nyblivna mammor in i rollen av den suveräna, allvetande modern. När man ser dem förstär man att de nyblivna papporna kan känna sig osäkra och överflödiga. Därför är det viktigt att fäderna får en chans att själva ta hand om sina barn. Ju fler månader som papporna är hemma med sina barn desto längre tid får de på sig att upptäcka att omvårdnad om barn inte är någon mystisk medfödd kunskap som kvinnor har utan någonting man lär sig medan man håller på. För de män som upptäcker att de är lika bra som mamman på att ta hand om barnen blir det naturligt att ta ett delat ansvar under barnets hela uppväxt. För barnens skull är det viktigt att föräldraförsäkringen utnyttjas mer jämlikt. Vi kan inte tvinga någon förälder att stanna hemma med sina barn. Men staten ska inte finansiera ett system som gör att barn inte känner sig trygga med båda sina föräldrar.

För det andra gäller det hushållandet med samhällets resurser. Vi lever i ett kunskapssamhälle där nästan alla jobb kräver utbildning. Eftersom utbildning både ger effektivitet och rättvisa låter vi den till stor del finansieras av samhället. Om utbildningen kommer till användning är detta en god investering. Men det vi gör idag är att vi, med hjälp av föräldraförsäkringen, skickar hem de kvinnor som får barn. Problemet är att kunskaper som inte används försvinner. Det är t ex inte ovanligt att sjuksköterskor efter några års föräldraledighet, väljer att ta jobb som inte motsvarar deras kvalifikationer. Eftersom sjuksköterskeyrket är ett typiskt kvinnoyrke får många sådana individuella val påtagliga konsekvenser för sjukvården. Avhoppen har resulterat i att det nu är brist på sjuksköterskor inom intensivvården. Vi tror att det även inom andra yrken finns kvinnor som söker sig till enklare arbetsuppgifter efter att ha gjort långa uppehåll i arbetet. Därför kan alltför lång föräldraledighet bli kostsam för samhället.

För det tredje gäller det en jämställd arbetsmarknad. Den viktigaste jämställdhetsfrågan i Sverige idag är kvinnors och mäns möjligheter att delta i arbetslivet på lika villkor. Många kvinnor går ner till deltidsarbete när de har fått barn. Att mammor arbetar mindre än pappor hotar att försämra alla kvinnors ställning på arbetsmarknaden. Om en arbetsgivare antar att en kvinna inom några få år kommer att lämna arbetet för att stanna hemma med barn finns det ingen anledning att satsa på henne. Denna inställning hos arbetsgivarna drabbar även de mest karriärinriktade kvinnorna som alltså inte får samma chans som sina manliga kollegor. Kvinnor riskerar att generellt betraktas som tillfällig arbetskraft och bilda en särskild arbetsmarknad. Det är viktigt att kvinnor inser att det de tappar i inkomst genom att arbeta mindre när de får barn kan komma att påverka deras ekonomi i många år framöver. Detta gäller i synnerhet dem som skiljer sig.

Vi kan inte längre acceptera att föräldraförsäkringen konserverar gamla könsroller. För barnens skull, samhällsekonomins skull och för att få jämställdhet på arbetsmarknaden måste vi individualisera föräldraförsäkringen.

S-kvinnor kräver:

- att i den nuvarande föräldraförsäkringen bör 5 fem månader reserveras till vardera föräldern så att endast tre månader kan överlåtas. På sikt bör föräldraförsäkringen byggas ut till 18 månader och vara helt individualiserad
- att taket för föräldrapenningen höjs så att familjer med små barn inte skall behöva sänka sin ekonomiska standard under föräldraledigheten oavsett vem av föräldrarna som stannar hemma.

5. KVINNOFRID OCH BARNFRID

Mäns våld mot kvinnor

Ett av vår tids största samhällsproblem är mäns våld mot kvinnor. Begreppet avser fysisk och psykisk misshandel, sexualbrott samt hot och ofredanden mot kvinnor.

FN: s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna inleds med följande ord:

”Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter.”

Våld mot kvinnor är både en allvarlig kränkning av de mänskliga rättigheterna och en form av diskriminering. FN:s deklaration om avskaffande av våld mot kvinnor (1993), slår fast att:

”stater bör fördöma våld mot kvinnor och bör inte åberopa någon sedvana, tradition eller religiöst hänsynstagande för att undvika de plikter som är kopplade till att avskaffa våld”.

Trots FN:s deklarationer om mänskliga rättigheter utsätts kvinnor för våld och diskriminering. Övergreppen går över alla kontinenter, folkgrupper, kulturer och samhällsklasser. Minst en tredjedel av världens alla kvinnor utsätts för hot och våld under sin levnad. Kvinnor utsätts för könsstympning, misshandel, våldtäkter, brudbränning, hedersmord, sexuella trakasserier, påtvingad prostitution och andra kränkningar av sina rättigheter och sin värdighet. Våldet utövas överallt i samhället; i familjen, på gatan och på jobbet. Det förekommer också hot och våld mot kvinnor i form av kulturella sedvänjor.

Den internationella folkrätten är mycket tydlig beträffande staternas ansvar för att bekämpa våld mot kvinnor, oavsett om våldet skett privat eller offentligt; det åligger varje stat att respektera, skydda och möjliggöra kvinnors mänskliga rättigheter. Därtill även att förebygga och utreda brotten, bestraffa förövarna och erbjuda stöd och skydd för våldsutsatta kvinnor. Förövarna får dock oftast gå fria. Fortfarande finns det många länder som inte har ratificerat den FN-konvention som förbjuder all slags diskriminering av kvinnor. Våld mot kvinnor är därför ett problem som även måste bekämpas internationellt.

Även i vårt land utsätts kvinnor för våld, i de flesta fall i sitt eget hem och förövaren är oftast hennes partner eller en närstående släkting. Många barn är de osynliga offren för våldet mot kvinnor. Liksom i andra länder har våld mot kvinnor betraktats – och betraktas alltjämt

– som en privat angelägenhet. Genom att inte låtsas om problemet förtränger samhället en obehaglig sanning. Tystnaden har emellertid ett högt pris. Många kvinnor lever med ständigt dödshot från sina familjemedlemmar och tvingas att gömma sig, i en del fall med hjälp av skyddad identitet. Inte alla har möjlighet att fly och kvinnorna är ofta rädda för att anmäla övergreppen. Vart tredje mordoffer i Sverige är en kvinna som har misshandlats till döds av en man hon levtt tillsammans med. Mer än 60 kvinnor misshandlas varje dag. Under 1990-talet ökade antalet polisanmälda misshandelsbrott mot kvinnor med 40 procent, samtidigt som andelen åtal för samma brott minskade. Enligt Brottsförebyggande rådet utgör det polisanmälda våldet mot kvinnor endast cirka 20-25 procent av det faktiska våldet.

Tusentals flickor och unga kvinnor i Sverige får aldrig gå på bio eller åka på en utlandssemester utan att en bror följer med och vakar över deras oskuld. Många flickor blir bortgifta när de är 16 år gamla. Om det socialdemokratiska kvinnoförbundet skall vara trovärdigt i sin kamp för kvinnors rättigheter måste även dessa kvinnors verklighet beskrivas. Unga kvinnor med invandrarbakgrund måste känna igen sig i den diskussion som förs av S-kvinnor. Vi måste skapa en kvinnorörelse som är öppen för alla kvinnor som delar våra värderingar.

De barn som lever under hot och våld från en eller båda sina föräldrar befinner sig i en särskilt utsatt livssituation. Ofta har de skyddade personuppgifter. S-kvinnor bör verka för att barn som lever med skyddade personuppgifter får rätt till skolgång, dagis och fritis, rätt till sjukvård och hjälp från sociala myndigheter samt barnbidrag och bostadsbidrag utan att riskera att deras vistelseort, namn och adress röjs.

Att kvinnor känner sig hotade och utsätts för våld är också en sorts könsdiskriminering. Pressen och ansvaret måste i första hand läggas på de män som utövar våld, hotar och förföljer kvinnor. Det är därför viktigt att få män att inse att jämställdhet inte enbart är en kvinnofråga. Jämställda män har inget behov av att slå, hota eller kränka den kvinna de har en nära relation till. Mäns delaktighet i kampen mot mäns våld mot kvinnor är därför helt nödvändig. Det är glädjande att vi nu ser ett allt större engagemang hos män. Fler män måste få kunskap om de strukturer som de ingår i och om våldet som utspelar sig i deras närhet. Denna kunskap finns bland annat hos landets kvinnojourer och kvinnoklubbar. Vi vill arbeta för att de män som träffas i folkrörelser och organisationer pratar om mäns våld mot kvinnor. Vår målsättning är att varje klubb, varje förening, varje krets dominerad av män tar på sig detta ansvar.

Våldet mot kvinnor, unga som gamla, är ett utslag av den patriarkaliska maktordning som råder i vårt land och i världen som helhet. Men våldet är samtidigt det yttersta tecknet på att inte kunna handskas med konflikter. Den sociala kompetens som innefattar respekt för alla människor, kvinnor som män, saknas hos alltför många. Med social kompetens menar vi också att lära sig lösa konflikter utan att ta till våld, att lära sig använda ordet som kommunikation, att kunna lyssna och själv tala. Att lära sig tygla sin ilska och inte låta den övergå i våld. Lära sig se andra människor som jämlika individer, med samma rätt som man själv att känna och tycka. Genom att utveckla barns och ungdomars sociala kompetens kan vi förebygga våld mot flickor och kvinnor. S-kvinnor vill arbeta för att kommunernas handlingsplaner för jämställdhet innefattar obligatorisk jämställdhetsutbildning till alla som arbetar med barn.

”I ett barnahus kan man under ett och samma tak utreda, polisanmäla, hålla rättegång, göra läkarundersökningar ge terapeutisk behandling vid misstanke om sexuella övergrepp eller våldtäkt på barn. Under ett och samma tak sker alla kontakter som barnet måste involveras i och allt detta är för barnets bästa. Barn måste få känna sig trygga och också bli behandlade på sina villkor. Statistiken visar på att fler fall utreds och att fler anmälningar leder till åtal och fällande domar efter att barnahus inrättats på ett antal platser. Under de fem år som barnahus funnits har ca 40 procent av anmälningarna om misstanke om sexuella övergrepp gått vidare, 19 procent av anmälningarna lett till att åtal väckts och 13 procent lett till en fällande dom. Det viktigaste är ändå att minska skadeverkningarna på barnen, att fler barn får hjälp, att behandlingen blivit bättre och att vi fått en bättre kunskap. Barnahus är en väl värd investering för en av de allra svagaste grupperna i samhället, sexuellt utsatta barn.

Fler mansmottagningar/samtalsakuter för män måste inrättas i landet. Det finns många fördomar mot arbete med mäns våld, som att man inte kan göra någonting, att man inte kan förstå, att männen inte vill förändra, att männen inte söker hjälp och att mäns våld inte finns.

Huvudprinciper vid arbete med våldsbenägna män:

- Fokus på våld: progressiv detaljbearbetning och utvidgat tydliggörande.
- Fokus på ansvar: fokus på egen styrning och kontroll, egna behov och avsikter samt tydliggörande av våld som vald handling.
- Fokus på sammanhang: förstå problemet i förhållandet till eget inre liv och egen livshistoria, känna igen och bli bekant med sammanhangen mellan egna barndoms-erfarenheter/upplevelsen av egen verklighet generellt och nuvarande bemästringsstrategier.
- Fokus på våldets verkningar och konsekvenser: tydliggörande av våldets verkningar såväl för den utsatta (kvinnan), för vittnet (barnet), som för sig själv, ta den andres perspektiv, utveckla egen empatisk förmåga.

Män som slår måste få alternativ till våld. Mansmottagningarnas arbete med män som slår är effektivt eftersom männen inte känner sig kränkta, man fokuserar på det som går att ändra och arbetar med våldet, det finns en motivation som kan aktiveras och mannen får en samarbetspartner kring en gemensam önskan om förändring. Våldet är makthandlingar, genom våldet kan mannen utöva och skaffa makt samt skapa en inlärd hjälplöshet. Mannens maktutövning framkallar allvarlig fruktan för kvinnans personliga säkerhet, kränker kvinnans personliga integritet och skadar allvarligt hennes självkänsla.

S-kvinnor kräver:

- att bärande organisationer i samhället liksom enskilda män och kvinnor tar ett ökat ansvar och aktivt bekämpar mäns våld mot kvinnor. Den här kampen måste bedrivas långsiktigt, på många nivåer och av båda könen
- att det skall erbjudas stöd och skydd för våldutsatta kvinnor
- att alla kvinnor ska ha tillgång till kvinnojourer
- att obligatorisk jämställdhetsutbildning till alla som arbetar med barn infogas i kommunernas handlingsplaner för jämställdhet
- att fler barnahus inrättas
- att fler mansmottagningar/samtalsakuter för män inrättas.

Handel med kvinnor

Handel med kvinnor för prostitution, bordellverksamhet och framställning av pornografi ökar i Europa och i världen. Antalet prostituerade kvinnor från Baltikum och övriga Östeuropa har ökat i Norden. Drivna av minskade möjligheter till arbete och försörjning, vänder de unga kvinnorna i den fattiga delen av världen sina blickar mot Västeuropa. Med falska löften om barnpassnings- eller restaurangjobb utnyttjar slavhandlarna kvinnornas drömmar om ett bättre liv. Men förhoppningarna vänds till mardrömmar. Kvinnorna tvingas istället tillhandahålla sexuella tjänster under slavliknande förhållanden. Kvinnorna blir framtagna sina pass. De hålls ofta inlåsta, blir våldtagna, slagna och satta i skuld till sina slavhandlare, en skuld som de måste "arbeta" av.

För att stoppa handeln med kvinnor krävs samarbete över gränserna, men också förebyggande åtgärder och möjligheter till rehabilitering för de kvinnor som redan har drabbats.

S-kvinnor kräver:

- att resurser avsätts för att stödja och utveckla det förebyggande och rehabiliterande arbetet för kvinnor som är offer för handel med kvinnor och prostitution
- att det förebyggande arbetet riktas även till män. Den sociala infrastrukturen behöver förstärkas och det professionella sociala arbetet utvecklas
- att kvinnor som kommit till Sverige genom sexslavhandel garanteras stöd och skydd.

6. ASYL- OCH FLYKTINGPOLITIK

Kvinnors asylskäl

En viktig del inom vår asyl- och flyktingpolitik berör kvinnor som brutit upp från förhållanden på grund av misshandel, utnyttjande och förnedring av olika slag. Enligt nu gällande lagstiftning utvisas kvinnorna om de vistats mindre än två år i Sverige. Orsaken är att misshandel enligt praxis inte får utgöra ensam orsak för permanent uppehållstillstånd. Det måste nämligen också föreligga andra problem av social art om kvinnan skall få stanna, men dessa problem kan vara mycket svåra att få fram i samband med utredningar av kvinnans situation.

Många kvinnor söker hjälp sent eftersom de saknar sociala kontaktnät. Till följd av såväl isolering som språksvårigheter har de svårt att få tag på information om sina rättigheter och om var hjälp finns att få. Det händer också att deras män förbjuder dem att ta del av den svenskundervisning de har rätt till. Vid återkomsten till sina hemländer möter kvinnorna problem av flera slag. De har svårt att bli accepterade, inte minst genom att skilsmässor ofta inte accepteras i deras kulturer och att frånskilda har låg status. Detta innebär i sin tur att invandrade kvinnor som misshandlas av sina män ofta inte vågar anmäla misshandeln eftersom de är rädda för utvisning. Männerna kan också använda detta som hot mot kvinnan. Det allra viktigaste är att de kvinnor som får problem i Sverige och utsätts för våld och misshandel verkligen får det stöd och den hjälp de behöver.

Den som riskerar förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning bör få skydd som flykting. Utlänningslagen har i detta avseende anpassats så att det klart framgår att förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning omfattas av flyktingsskyddet. För att lagen skall fungera, utifrån det tolkningsutrymme som alltid finns, måste handläggare och beslutsfattare på såväl migrationsverket som migrationsdomstolarna och migrationsöverdomstolen liksom den asylsökandes offentliga biträde, ha kunskap om kvinnors utsatthet i patriarkala samhällen, kunskap om kvinnors livsvillkor i respektive land och kunskap som förhindrar att flyktingbegreppet tolkas utifrån ett traditionellt manligt perspektiv.

S-kvinnor kräver:

- att innan en kvinna fråntas uppehållstillståndet på grund av skilsmässa bör man beakta den sociala situation hon som frånskild skulle hamna i om hon tvingas återvända
- att den som riskerar förföljelse på grund av kön eller sexuell läggning skall kunna få skydd som flykting
- att insatser görs för ökad kunskap om kvinnors utsatthet i patriarkala samhällen, kunskap om kvinnors livsvillkor i de asylsökandes ursprungsländer för att förhindra att flyktingbegreppet tolkas utifrån ett traditionellt manligt perspektiv.

Barns asylskäl och barns rättigheter till liv och hälsa

I Sverige har vi bestämt att vi tar emot flyktingar och människor som har flyktingliknande skäl. Dessutom tillkommer humanitära skäl. Det händer emellertid ofta att familjer med barn som kommer till Sverige av ekonomiska skäl uppger att de är flyktingar. I många fall luras de hit av organiserade maffiagrupper som tjänar grova pengar på denna verksamhet. Prövningen av påstådd flyktingstatus tar tid och under tiden rotar sig barnen i Sverige, samtidigt som de plågas av familjens osäkra ställning.

Flyktingpolitiken engagerar många människor i vårt land, vilket inte minst framgår av den förtvivlan många gett uttryck för vad gäller de apatiska barnen. Den oro vi ibland känner för att en human flyktingpolitik inte skulle vara förankrad hos det svenska folket verkar därför obefogad.

Den individuella prövningsrätten är ytterst en fråga om demokrati och rättvisa, den är rätts-säker och bra. Du ska som asylsökande veta att du blir prövad utifrån din egen situation och inte utifrån någon grupptillhörighet.

Enligt Utlänningslagen skall det i fall som rör ett barn särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa och utveckling kräver. Av förarbetena till bestämmelsen framgår att barns utsatta situation får särskilt betydelse vid bedömningen av om tillräckligt starka humanitära skäl för uppehållstillstånd skall anses föreligga och att något lägre krav kan ställas på styrkan av de humanitära skälen när barnen är berörda. Dessvärre beaktas varken portalparagrafen om barnets bästa i Utlänningslagen eller Barnkonventionen tillräckligt i den svenska asylprocessen. Många beslut fattas i strid med vad som är barnets bästa.

S-kvinnor kräver:

- att varje barn i asylprocessen får rätt till individuell prövning om uppehålls-tillstånd utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter och utlänningslagens portalparagraf om barnets bästa
- att barn i svåra sjukdomstillstånd måste hanteras och deras asylskäl prövas utifrån vad som är värdigt en rättsstat och ett humant samhälle där barns rättigheter respekteras
- att "gömmda barn" ges möjlighet till skolgång.

7. INTERNATIONELLT SAMARBETE

Utgångspunkten för S-kvinnors internationella arbete är vårt ”Program för global rättvisa och solidaritet”. S-kvinnor har sedan förbundet bildades ansett att kvinnor i alla länder måste arbeta tillsammans för att vi ska nå ett jämlikt och jämställt samhälle. Vårt arbete bör inriktas på kampen för mänskliga rättigheter och demokrati. Kvinnor utgör hälften av världens befolkning men möjligheten att påverka, delta i och dra fördel av utvecklingen är i de flesta länder små. Världen styrs fortfarande av män. Jämställdhet har avgörande betydelse för ett samhälles sociala, ekonomiska och politiska utveckling och därför måste frågan om jämställdhet alltid finnas med när vi söker lösningar på globala problem som fattigdom, miljöförstöring, säkerhet och migration. Demokratins principer och de mänskliga fri- och rättigheterna är universella, oundgängliga villkor för att gemensamma lösningar ska accepteras och fungera. I många länder vill man inte inse att även kvinnor är människor och skall innefattas i kampen för mänskliga rättigheter.

Könsdiskriminering är en av orsakerna till fattigdom. I många utvecklingsländer är det kvinnor som har försörjningsansvaret för familjen. Samtidigt är kvinnan underrepresenterad i politiken och samhällsbyggandet. En UNIFEM-rapport visar att kvinnors allra tydligaste ledarskap visar sig på lokal nivå efter ett krig. Kvinnor mildrar konflikter och skapar nödvändiga strukturer som bygger upp ett sargat samhälle. Arbetet kvinna till kvinna är förtroendeskapande och bidrar till en positiv utveckling.

Det socialdemokratiska kvinnoförbundet har en långvarig tradition av internationellt arbete. Vi har bl a varit med om att starta kvinnoorganisationer i Portugal och Spanien. Nu vill vi koncentrera vårt internationella arbete till två områden. Det ena är att få EU att engagera sig i problemet med hedersmord och sätta press på regeringarna i de länder där hedersmord förekommer. Det andra är att fortsätta stödja kvinnors organisering i Östeuropa, Pakistan, Turkiet och Palestina. En viktig uppgift för förbundet är att stimulera till ett ökat engagemang i internationella frågor i distrikt och klubbar genom t ex möten, utbildningar, studiematerial, artiklar m.m. Förbundet kan också medverka till möten mellan våra utländska gäster och S-kvinnor i distriktet. Direkt biståndsverksamhet som t ex stöd till skolor och hälsocenter bör däremot ske i distriktens och klubbarnas regi.

Kampen mot hedersmord

Om det socialdemokratiska kvinnoförbundet skall vara trovärdigt i sin kamp för kvinnors rättigheter måste unga invandrarflickors verklighet beskrivas. Samtidigt som vi kämpar för lika lön för likvärdigt arbete måste vi också kämpa för de tusentals flickor i Sverige som blir bortgifta när de är 16 år gamla. De som aldrig får gå på bio eller åka på en utlandssemester trots att de är 21 år gamla, utan att en bror följer med och vakar över deras oskuld. Unga invandrarflickor måste känna igen sig i den diskussion som förs av S-kvinnor. Annars får vi en kvinnorörelse för enbart svenska kvinnor och alla andra hamnar utanför.

I starkt patriarkala samhällen betraktas kvinnors föräktenskapliga, eller gifta kvinnors utomäktenskapliga, sexuella förbindelser som det allvarligaste hotet mot männens och familjens heder. I kulturerna i Mellanöstern och kring Medelhavet har en familjs heder sedan urminnes tider förknippats med döttrarnas oskuld och sedesamma leverne. Om kvinnan genom sitt beteende bryter mot samhällets normer anses hon dra skam över sin familj. I en situation då kvinnan anses ha vanhedrat familjen åligger det de manliga familjemedlemmarna

att återupprätta hedern. Att mörda en dotter har varit bättre för familjens heder än att låta henne leva ett osedligt liv. Mordet ses som en rättvis och berättigad handling. En man som begår ett hedersmord försvarar inte bara sin egen heder utan även moralen i samhället.

Tyvärr har det förhållandet att unga kvinnor med invandrabakgrund mördas av sina släktingar inte uppmärksammats lika mycket i andra EU-länder som i Sverige. Det beror på att brott inom familjen över huvud taget inte betraktas som lika allvarliga. Därtill kommer att man i många länder accepterar en större segregation än vad vi gör i Sverige, vilket får till följd att brottsligheten inom invandrargrupperna betraktas som en intern angelägenhet. En svensk hjärtefråga i EU-arbetet är jämställdheten. Att tillförsäkra invandrarkvinnor deras lagliga rättigheter såväl nationellt som internationellt borde vara en av de viktigaste frågorna att driva för dem som är engagerade i jämställdhet.

Stöd till kvinnors organisering i Östeuropa, Pakistan, Turkiet och Palestina.

Under 2000-talet har S-kvinnor utvecklat ett samarbete med kvinnliga politiker i Pakistan. Genom att utbyta erfarenheter hoppas vi kunna stärka dem i deras arbete i ett land där det är ovanligt med kvinnliga politiker. Det är också viktigt att S-kvinnor uppmärksammar kvinnors utsatthet i patriarkalt präglade samhällsstrukturer.

För de nya EU-medlemsstaterna från Östeuropa (EU-Öst) har övergången till demokrati och marknadsekonomi förutom politiska och ekonomiska fördelar också inneburit ökade klyftor i samhället. Ekonomiska svårigheter har medfört hög arbetslöshet, brister i den sociala tryggheten, försämrat hälsotillstånd, kraftig ökning av den organiserade brottsligheten och sexslavhandeln. När inkomstskillnaderna ökar, arbetslösheten stiger och den sociala servicen minskar är förlorarna ofta kvinnor. Detta har resulterat i att handeln med sexuella tjänster ökat i EU-Öst och unga kvinnor har hamnat i prostitution, många gånger av okunskap om den grymma verkligheten.

Förbundet skall använda sig av de olika organ där vi är medlemmar för att påverka, t ex SIW (Socialistinternationens kvinnokommitté), PESW (Europeiska socialdemokraters kvinnokommitté).

S-kvinnor kräver:

- att den svenska regeringen skall lyfta upp hedersmord på EU:s agenda för jämställdhet
- att svenska representanter från regering, riksdag och organisationer sätter press på de länder där hedersmord förekommer
- ett ökat stöd till kvinnoorganisationer som arbetar för jämställdhet i de nya EU-medlemsstaterna från Östeuropa
- ett ökat stöd till kvinnoorganisationer som arbetar mot trafficking och barnprostitution i de nya EU-medlemsstaterna från Östeuropa
- att Sverige arbetar aktivt för att kvinnor i krigsdrabbade länder får en ledande roll i återuppbyggnaden av landet.

Fler kvinnor i FN:s fredsbevarande styrkor

FN:s säkerhetsråd har i resolution 1325 (år 2000) ställt sig bakom en rad åtgärder där kvinnornas situation och deltagande i konfliktlösning och fredsuppbyggande åtgärder poängteras. I resolutionen uppmanas samtliga medlemsländer att arbeta aktivt för att stärka kvinnornas ställning. Detta för att de ska kunna värna kvinnors och flickors rättigheter och tillvarata internationell lagstiftning om humanitära och mänskliga rättigheter under och efter konflikter. Arbetet med att följa upp resolution 1325 går dock för sakta och behöver påskyndas.

Kvinnor har en viktig roll i fredsarbetet. Av tradition är det kvinnan som burit fram freds rörelsen. Kopplingen mellan kvinnors rättigheter och fred är i högsta grad relevant. I krig är det civilbefolkningen, kvinnor och barn, som drabbas mest. Kvinnor utsätts för ohyggliga övergrepp i samband med väpnade konflikter just för att de är kvinnor. Att skända kvinnor har blivit en krigsmetod. Kvinnors erfarenheter och kamp för mänskliga rättigheter och demokrati måste på ett helt annat sätt tas tillvara i fredsprocesser.

S-kvinnor kräver:

- att Sverige arbetar aktivt för att fler kvinnor får plats i fredsbevarande styrkor.